

AUTORIÕIGUSED JA ÕIGUSTE KOLLEKTIIVNE ESINDAMINE

KALEV RATTUS

EESTI AUTORITE ÜHING

17.05.2012

INTELLEKTUAALSE OMANDI LIIGID:

INTELLEKTUAALSE OMANDI LIIGID:

I autoriõigus

INTELLEKTUAALSE OMANDI LIIGID:

I autoriõigus

II autoriõigusega kaasnevad õigused

INTELLEKTUAALSE OMANDI LIIGID:

I autoriõigus

II autoriõigusega kaasnevad õigused

III tööstusomand

INTELLEKTUAALSE OMANDI LIIGID:

I autoriõigus

1. kirjandusteos

2. kunstiteos

3. teadusteos

INTELLEKTUAALSE OMANDI LIIGID:

II autoriõigusega kaasnevad õigused

1. (teose) esitus
2. helisalvestis ehk fonogramm
3. raadio- ja televisioonisaade
4. andmebaas
5. filmi esmasalvestise tootja õigus
6. isiku õigus, kes avaldab või edastab üldsusele varem avaldamata teose, mille autoriõigus on lõppenud
7. isiku õigus, kes annab välja autoriõigusega mittekaitstava teose kirjanduskriitilise või teadusliku väljaande

INTELLEKTUAALSE OMANDI LIIGID:

III tööstusomand

1. Kaubamärk
2. (patentne) leiutis
3. kasulik mudel
4. tööstusdisaini lahendus
5. geograafiline tähis
6. mikrolülitise topoloogia
7. kaitse kõlvatu konkurentsi vastu
8. konfidentsiaalne teave
9. uus taimesort või põllumajanduslooma tõug

INIMÕIGUSTE ÜLDDEKLARATSIOONI
artikkel 27 sätestab:

INIMÕIGUSTE ÜLDDEKLARATSIOONI
artikkel 27 sätestab:

**“Igal inimesel on õigus oma moraalsete ja materiaalsete huvide
kaitsele, mis johtuvad teaduslikest töödest ning kunsti- ja
kirjandusteostest, mille autor ta on”**

EESTI VABARIIGI PÕHISEADUSE
§ 39 sätestab:

EESTI VABARIIGI PÕHISEADUSE
§ 39 sätestab:

**“Autoril on võõrandamatu õigus oma loomingule.
Riik kaitseb autori õigusi.”**

TÄHTSAMAD RAHVUSVAHELISED KONVENTSIOONID JA LEPINGUD

TÄHTSAMAD RAHVUSVAHELISED KONVENTSIOONID JA LEPINGUD

Autoriõigus

1. Berni kirjandus- ja kunstiteoste kaitse konventsioon – *Eesti Vabariik ühines 1927.a. ja taasühines 1994.a.*
2. Ülemaailmne autoriõiguse konventsioon (tuntud kui Genfi 1952.a. konventsioon) – *Eesti Vabariik ei ole liige*
3. WTO TRIPS-leping. TRIPS-leping ehk Intellektuaalse omandi õiguste kaubandusaspektide leping on lisa, mis kuulub Maailma Kaubandusorganisatsiooni (WTO) asutamislepingu juurde – *Eesti Vabariik ühines 1999.a.*

TÄHTSAMAD RAHVUSVAHELISED KONVENTSIOONID JA LEPINGUD

Autoriõigus

1. Berni kirjandus- ja kunstiteoste kaitse konventsioon – *Eesti Vabariik ühines 1927.a. ja taasühines 1994.a.*
2. Ülemaailmne autoriõiguse konventsioon (tuntud kui Genfi 1952.a. konventsioon) – *Eesti Vabariik ei ole liige*
3. WTO TRIPS-leping. TRIPS-leping ehk Intellektuaalse omandi õiguste kaubandusaspektide leping on lisa, mis kuulub Maailma Kaubandusorganisatsiooni (WTO) asutamislepingu juurde – *Eesti Vabariik ühines 1999.a.*

Autoriõigusega kaasnevad õigused

1. Rahvusvaheline konventsioon teose esitajate, fonogrammide tootjate ja ringhäälinguorganisatsioonide kaitseks (tuntud kui Rooma 1961.a. konventsioon) – *jõustus Eesti Vabariigis 2000.a.*
2. Konventsioon fonogrammide tootjate kaitseks nende fonogrammide ebaseadusliku kopeerimise vastu (tuntud kui Genfi 1971.a. konventsioon) – *jõustus Eesti Vabariigis 2000.a.*
3. WIPO esitus- ja fonogrammileping (WPPT) – *Eesti kirjutas sellele alla 1997.a. detsembris, kuid see pole veel Riigikogu poolt ratifitseeritud*

AUTORIÕIGUSEGA KAITSTAVA TEOSE TUNNUSED:

AUTORIÕIGUSEGA KAITSTAVA TEOSE TUNNUSED:

1. originaalsus. See tähendab, et teos peab olema autori enda intellektuaalse loomingu tulemus. Autoriõigusliku kaitse saamiseks ei nõuta teose originaalsust maailmauudsuse tähenduses. Kuid kaitstav teos ei tohi olla üks-üheselt kopeeritud, tehniliselt kohandatud või äratuntavalt sarnane juba olemasolevate teostega;
2. teos on kirjanduse, kunsti ja teaduse valdkonnas;
3. teos peab olema väljendatud mingisuguses objektiivses vormis (näiteks käsikirjas, lõuendil, audio- või videosalvestisena jne.);
4. teos peab olema sellises objektiivses vormis, mis annab võimaluse selle vormi kaudu tajuda ja reprodutseerida (ehk kopeerida) kas vahetult (nähes või kuuldes) või mingi tehnilise vahendi (salvestus- ja taasedastamisseadme) abil.

AUTORIÕIGUSE SISU MOODUSTAVAD:

AUTORIÕIGUSE SISU MOODUSTAVAD:

1. isiklikud õigused

autori isikust lahutamatud ning neid ei saa üle anda ehk loovutada. Vaid osad isiklikest õigustest saavad peale autori surma üle minna pärimise teel. Samas lubab seadus anda loa ehk litsentsi isiklike õiguste kasutamiseks

AUTORIÕIGUSE SISU MOODUSTAVAD:

1. isiklikud õigused

autori isikust lahutamatud ning neid ei saa üle anda ehk loovutada. Vaid osad isiklikest õigustest saavad peale autori surma üle minna pärimise teel. Samas lubab seadus anda loa ehk litsentsi isiklike õiguste kasutamiseks

2. varalised õigused

on üleantavad kas üksikute õigustena või õiguste kogumina, kas tasu eest või tasuta. Samuti võib anda loa ehk litsentsi varaliste õiguste kasutamiseks

VARALISED ÕIGUSED

VARALISED ÕIGUSED

Varaline õigus on autorile kuuluv ainuõigus igal moel ise oma teost kasutada ning lubada ja keelata oma teose kasutamist teiste isikute poolt ja saada tulu oma teose kasutamisest.

VARALISED ÕIGUSED

Varaline õigus on autorile kuuluv ainuõigus igal moel ise oma teost kasutada ning lubada ja keelata oma teose kasutamist teiste isikute poolt ja saada tulu oma teose kasutamisest.

Olulisemad autorile kuuluvad varalised õigused on:

1. õigus teose reprodutseerimisele
2. õigus teose levitamisele
3. õigus teose tõlkimisele
4. õigus teose töötlemisele
5. õigus teose kogumikele
6. õigus avalikule esitamisele
7. õigus teose eksponeerimisele
8. õigus teose edastamisele ja taasedastamisele
9. õigus teose üldsusele kättesaadavaks tegemisele
10. teostada oma teose projekt

ISIKLIKUD ÕIGUSED

ISIKLIKUD ÕIGUSED

1. õigus autorsusele
2. õigus autorinimele
3. õigus teose puutumatusse
4. õigus teose lisadele
5. õigus autori au ja väärkuse kaitsele
6. õigus teose avalikustamisele
7. õigus teose täiendamisele
8. õigus teos tagasi võtta
9. õigus nõuda oma autorinime kõrvaldamist kasutatavalt teoselt

**Autori ainuõiguste kaitse garantiiks on nn.
kolmeastmelise testi läbimine.**

**See tähendab, et teose vaba kasutamine võib
toimuda juhul, kui:**

Autori ainuõiguste kaitse garantiiks on nn. kolmeastmelise testi läbimine.

See tähendab, et teose vaba kasutamine võib toimuda juhul, kui:

- 1) selline vaba kasutamise võimalus on seaduses otseselt ette nähtud (vt. AutÕS IV peatükk);
- 2) selline kasutamine ei ole vastuolus teose tavapärase kasutamisega;
- 3) selline kasutamine ei kahjusta põhjendamatult autori seaduslikke huvisid.

Valge Raamatu intellektuaalomandit käsitlevas peatükis on otseselt viidatud autorite ühingute tähtsale rollile. Alapeatükis “Õigusaktide toimimise tingimused” on kirjutatud:

Valge Raamatu intellektuaalomandit käsitlevas peatükis on otseselt viidatud autorite ühingute tähtsale rollile. Alapeatükis “Õigusaktide toimimise tingimused” on kirjutatud:

“Kõneldes autoriõigustest ja sellega seonduvatest õigustest, tuleb märkida, et õiguste valdajal võib olla raske või ebapraktiline oma õigusi üksinda teostada; seepärast on õiguste valdajad loonud haldusühingud (s.o. autorite ühingud), mis nende nimel haldaksid nende õigusi, ehk teisisõnu, jälgiksid nende teoste kasutamist, peaksid kasutajatega läbirääkimisi, koguksid autoritasu ja jagaksid seda õiguste valdajate vahel. Mingi õiguse seaduslikku tunnustamist ei saa lahutada selle õiguse teostamise võimalusest.”

TEGEVUSE PRINTSIIBID JA VIISID

Fikseeritud AutÕS §-des 77 ja 78. Olulisemad aspektid ühingute tegevuses:

TEGEVUSE PRINTSIIBID JA VIISID

Fikseeritud AutÕS §-des 77 ja 78. Olulisemad aspektid ühingute tegevuses:

1. annavad nõusoleku teose kasutamiseks, sõlmides selleks kasutajaga vastava lepingu;

TEGEVUSE PRINTSIIBID JA VIISID

Fikseeritud AutÕS §-des 77 ja 78. Olulisemad aspektid ühingute tegevuses:

1. annavad nõusoleku teose kasutamiseks, sõlmides selleks kasutajaga vastava lepingu;
2. otsustavad autoritasu (litsentsitasu) suuruse, pidades vajaduse korral sellealaseid läbirääkimisi;

TEGEVUSE PRINTSIIBID JA VIISID

Fikseeritud AutÕS §-des 77 ja 78. Olulisemad aspektid ühingute tegevuses:

1. annavad nõusoleku teose kasutamiseks, sõlmides selleks kasutajaga vastava lepingu;
2. otsustavad autoritasu (litsentsitasu) suuruse, pidades vajaduse korral sellealaseid läbirääkimisi;
3. koguvad ja maksavad välja tasu teoste kasutamise eest;

TEGEVUSE PRINTSIIBID JA VIISID

Fikseeritud AutÕS §-des 77 ja 78. Olulisemad aspektid ühingute tegevuses:

1. annavad nõusoleku teose kasutamiseks, sõlmides selleks kasutajaga vastava lepingu;
2. otsustavad autoritasu (litsentsitasu) suuruse, pidades vajaduse korral sellealaseid läbirääkimisi;
3. koguvad ja maksavad välja tasu teoste kasutamise eest;
4. kaitsevad ja teostavad autorite õigusi kohtus ja muudes institutsioonides, sealjuures võivad autorite õiguste ilmse rikkumise juhtudel esindada kõiki autoreid ilma volitusetä;

TEGEVUSE PRINTSIIBID JA VIISID

Fikseeritud AutÕS §-des 77 ja 78. Olulisemad aspektid ühingute tegevuses:

1. annavad nõusoleku teose kasutamiseks, sõlmides selleks kasutajaga vastava lepingu;
2. otsustavad autoritasu (litsentsitasu) suuruse, pidades vajaduse korral sellealaseid läbirääkimisi;
3. koguvad ja maksavad välja tasu teoste kasutamise eest;
4. kaitsevad ja teostavad autorite õigusi kohtus ja muudes institutsioonides, sealjuures võivad autorite õiguste ilmse rikkumise juhtudel esindada kõiki autoreid ilma volitusetä;
5. kõik otsused rahade (s.o. tasu suuruse kehtestamine, tasu jaotamine, vahendustasu võtmine) osas tuleb teha kas üldkoosoleku või juhatuse poolt;

TEGEVUSE PRINTSIIBID JA VIISID

Fikseeritud AutÕS §-des 77 ja 78. Olulisemad aspektid ühingute tegevuses:

1. annavad nõusoleku teose kasutamiseks, sõlmides selleks kasutajaga vastava lepingu;
2. otsustavad autoritasu (litsentsitasu) suuruse, pidades vajaduse korral sellealaseid läbirääkimisi;
3. koguvad ja maksavad välja tasu teoste kasutamise eest;
4. kaitsevad ja teostavad autorite õigusi kohtus ja muudes institutsioonides, sealjuures võivad autorite õiguste ilmse rikkumise juhtudel esindada kõiki autoreid ilma volitusetä;
5. kõik otsused rahade (s.o. tasu suuruse kehtestamine, tasu jaotamine, vahendustasu võtmine) osas tuleb teha kas üldkoosoleku või juhatuse poolt;
6. info tegevuse ja rahade liikumise kohta peab olema läbipaistev ja liikmetele kättesaadav;

TEGEVUSE PRINTSIIBID JA VIISID

Fikseeritud AutÕS §-des 77 ja 78. Olulisemad aspektid ühingute tegevuses:

1. annavad nõusoleku teose kasutamiseks, sõlmides selleks kasutajaga vastava lepingu;
2. otsustavad autoritasu (litsentsitasu) suuruse, pidades vajaduse korral sellealaseid läbirääkimisi;
3. koguvad ja maksavad välja tasu teoste kasutamise eest;
4. kaitsevad ja teostavad autorite õigusi kohtus ja muudes institutsioonides, sealjuures võivad autorite õiguste ilmse rikkumise juhtudel esindada kõiki autoreid ilma volitusetä;
5. kõik otsused rahade (s.o. tasu suuruse kehtestamine, tasu jaotamine, vahendustasu võtmine) osas tuleb teha kas üldkoosoleku või juhatuse poolt;
6. info tegevuse ja rahade liikumise kohta peab olema läbipaistev ja liikmetele kättesaadav;
7. välisriikide autoreid esindatakse välisühingutega sõlmitud lepingute kaudu, kusjuures välisriikide autorite suhtes tuleb kohaldada samu eeskirju, mis Eesti autorite suhtes.

Tsiviilõiguslik kaitse võimaldab autoril/ühingul
teose õigusvastase kasutamise korral nõuda:

**Tsiviilõiguslik kaitse võimaldab autoril/ühingul
teose õigusvastase kasutamise korral nõuda:**

- 1. teose kasutamisega tekitatud varalise ja
mittevaralise kahju hüvitamist vastavalt VÕS §-le 1043;**

**Tsiviilõiguslik kaitse võimaldab autoril/ühingul
teose õigusvastase kasutamise korral nõuda:**

- 1. teose kasutamisega tekitatud varalise ja mittevaralise kahju hüvitamist vastavalt VÕS §-le 1043;**
- 2. teose õigusvastase kasutamise lõpetamist ja edasisest rikkumisest hoidumist vastavalt VÕS §-le 1055;**

**Tsiviilõiguslik kaitse võimaldab autoril/ühingul
teose õigusvastase kasutamise korral nõuda:**

- 1. teose kasutamisega tekitatud varalise ja mittevaralise kahju hüvitamist vastavalt VÕS §-le 1043;**
- 2. teose õigusvastase kasutamise lõpetamist ja edasisest rikkumisest hoidumist vastavalt VÕS §-le 1055;**
- 3. teose õigusvastase kasutamise teel saadu väljaandmist vastavalt VÕS §-dele 1037 ja 1039;**

**Tsiviilõiguslik kaitse võimaldab autoril/ühingul
teose õigusvastase kasutamise korral nõuda:**

- 1. teose kasutamisega tekitatud varalise ja mittevaralise kahju hüvitamist vastavalt VÕS §-le 1043;**
- 2. teose õigusvastase kasutamise lõpetamist ja edasisest rikkumisest hoidumist vastavalt VÕS §-le 1055;**
- 3. teose õigusvastase kasutamise teel saadu väljaandmist vastavalt VÕS §-dele 1037 ja 1039;**
- 4. teose taastamist esialgsel kujul;**

**Tsiviilõiguslik kaitse võimaldab autoril/ühingul
teose õigusvastase kasutamise korral nõuda:**

- 1. teose kasutamisega tekitatud varalise ja mittevaralise kahju hüvitamist vastavalt VÕS §-le 1043;**
- 2. teose õigusvastase kasutamise lõpetamist ja edasisest rikkumisest hoidumist vastavalt VÕS §-le 1055;**
- 3. teose õigusvastase kasutamise teel saadu väljaandmist vastavalt VÕS §-dele 1037 ja 1039;**
- 4. teose taastamist esialgsel kujul;**
- 5. teose koopia muutmist spetsiifiliste vahenditega;**

**Tsiviilõiguslik kaitse võimaldab autoril/ühingul
teose õigusvastase kasutamise korral nõuda:**

- 1. teose kasutamisega tekitatud varalise ja mittevaralise kahju hüvitamist vastavalt VÕS §-le 1043;**
- 2. teose õigusvastase kasutamise lõpetamist ja edasisest rikkumisest hoidumist vastavalt VÕS §-le 1055;**
- 3. teose õigusvastase kasutamise teel saadu väljaandmist vastavalt VÕS §-dele 1037 ja 1039;**
- 4. teose taastamist esialgsel kujul;**
- 5. teose koopia muutmist spetsiifiliste vahenditega;**
- 6. piraatkoopia hävitamist.**

Vastutus autorite õigusi rikkuvate süütegude eest on ette nähtud:

1. KARISTUSSEADUSTIKUS

Vastutus autorite õigusi rikkuvate süütegude eest on ette nähtud:

1. KARISTUSSEADUSTIKUS

1.1. § 219 Võõra isiku teose või teose esituse, samuti võõra leiutise, tööstusdisainilahenduse või mikrolülituse topoloogia oma nimel üldsusele teatavaks tegemine

Vastutus autorite õigusi rikkuvate süütegude eest on ette nähtud:

1. KARISTUSSEADUSTIKUS

- 1.1. § 219 Võõra isiku teose või teose esituse, samuti võõra leiutise, tööstusdisainilahenduse või mikrolülituse topoloogia oma nimel üldsusele teatavaks tegemine
- 1.2. § 222 Teose või autoriõigusega kaasnevate õiguste objekti reprodutseerimine levitamise eesmärgil ilma autori, tema õiguste valdaja või autoriõigusega kaasnevate õiguste valdaja loata

Vastutus autorite õigusi rikkuvate süütegude eest on ette nähtud:

1. KARISTUSSEADUSTIKUS

- 1.1. § 219 Võõra isiku teose või teose esituse, samuti võõra leiutise, tööstusdisainilahenduse või mikrolülituse topoloogia oma nimel üldsusele teatavaks tegemine
- 1.2. § 222 Teose või autoriõigusega kaasnevate õiguste objekti reprodutseerimine levitamise eesmärgil ilma autori, tema õiguste valdaja või autoriõigusega kaasnevate õiguste valdaja loata
- 1.3. § 222¹ Arvutiprogrammi ebaseadusliku füüsilise kasutamise või valdamise eest ärilisel eesmärgil

Vastutus autorite õigusi rikkuvate süütegude eest on ette nähtud:

1. KARISTUSSEADUSTIKUS

- 1.1. § 219 Võõra isiku teose või teose esituse, samuti võõra leiutise, tööstusdisainilahenduse või mikrolülituse topoloogia oma nimel üldsusele teatavaks tegemine
- 1.2. § 222 Teose või autoriõigusega kaasnevate õiguste objekti reprodutseerimine levitamise eesmärgil ilma autori, tema õiguste valdaja või autoriõigusega kaasnevate õiguste valdaja loata
- 1.3. § 222¹ Arvutiprogrammi ebaseadusliku füüsilise kasutamise või valdamise eest ärilisel eesmärgil
- 1.4. § 223 Teose või autoriõigusega kaasnevate õiguste objekti ebaseadusliku avaliku esitamise, üldsusele näitamise, edastamise, taasedastamise või kättesaadavaks tegemise eest ärilisel eesmärgil

Vastutus autorite õigusi rikkuvate süütegude eest on ette nähtud:

1. KARISTUSSEADUSTIKUS

- 1.1. § 219 Võõra isiku teose või teose esituse, samuti võõra leiutise, tööstusdisainilahenduse või mikrolülituse topoloogia oma nimel üldsusele teatavaks tegemine
- 1.2. § 222 Teose või autoriõigusega kaasnevate õiguste objekti reprodutseerimine levitamise eesmärgil ilma autori, tema õiguste valdaja või autoriõigusega kaasnevate õiguste valdaja loata
- 1.3. § 222¹ Arvutiprogrammi ebaseadusliku füüsilise kasutamise või valdamise eest ärilisel eesmärgil
- 1.4. § 223 Teose või autoriõigusega kaasnevate õiguste objekti ebaseadusliku avaliku esitamise, üldsusele näitamise, edastamise, taasedastamise või kättesaadavaks tegemise eest ärilisel eesmärgil
- 1.5. § 224 Piraatkoopiaga kauplemine

Vastutus autorite õigusi rikkuvate süütegude eest on ette nähtud:

1. KARISTUSSEADUSTIKUS

- 1.1. § 219 Võõra isiku teose või teose esituse, samuti võõra leiutise, tööstusdisainilahenduse või mikrolülituse topoloogia oma nimel üldsusele teatavaks tegemine
- 1.2. § 222 Teose või autoriõigusega kaasnevate õiguste objekti reprodutseerimine levitamise eesmärgil ilma autori, tema õiguste valdaja või autoriõigusega kaasnevate õiguste valdaja loata
- 1.3. § 222¹ Arvutiprogrammi ebaseadusliku füüsilise kasutamise või valdamise eest ärilisel eesmärgil
- 1.4. § 223 Teose või autoriõigusega kaasnevate õiguste objekti ebaseadusliku avaliku esitamise, üldsusele näitamise, edastamise, taasedastamise või kättesaadavaks tegemise eest ärilisel eesmärgil
- 1.5. § 224 Piraatkoopiaga kauplemine
- 1.6. § 225 Autoriõiguse ja autoriõigusega kaasnevate õiguste rikkumist takistava tehnilise kaitsemeetme kõrvaldamine

Vastutus autorite õigusi rikkuvate süütegude
eest on ette nähtud:

2. AUTORIÕIGUSE SEADUSES

Vastutus autorite õigusi rikkuvate süütegude eest on ette nähtud:

2. AUTORIÕIGUSE SEADUSES

2.1. § 81² Õiguste teostamist käsitleva teabe kõrvaldamine või muutmine

Vastutus autorite õigusi rikkuvate süütegude eest on ette nähtud:

2. AUTORIÕIGUSE SEADUSES

2.1. § 81² Õiguste teostamist käsitleva teabe kõrvaldamine või muutmine

2.2. §81³ Autori või teose esitaja isiklike õiguste rikkumine

Vastutus autorite õigusi rikkuvate süütegude eest on ette nähtud:

2. AUTORIÕIGUSE SEADUSES

2.1. § 81² Õiguste teostamist käsitleva teabe kõrvaldamine või muutmine

2.2. §81³ Autori või teose esitaja isiklike õiguste rikkumine

2.3. §81⁴ Autori või autoriõigusega kaasnevate õiguste omaja varaliste õiguste rikkumine

Vastutus autorite õigusi rikkuvate süütegude eest on ette nähtud:

2. AUTORIÕIGUSE SEADUSES

- 2.1. § 81² Õiguste teostamist käsitleva teabe kõrvaldamine või muutmine
- 2.2. §81³ Autori või teose esitaja isiklike õiguste rikkumine
- 2.3. §81⁴ Autori või autoriõigusega kaasnevate õiguste omaja varaliste õiguste rikkumine
- 2.4. §81⁵ Autoriõiguse seadusega ettenähtud tasu maksmisest kõrvalehoidumine

EESTI AUTORITE ÜHING

LILLE 13

10614 TALLINN

TEL 668 43 60

FAKS 668 43 61

Elektronpost: eau@eau.org

Kodulehekülg: www.eau.org

EESTI AUTORITE ÜHING

LILLE 13

10614 TALLINN

TEL 668 43 60

FAKS 668 43 61

Elektronpost: eau@eau.org

Kodulehekülg: www.eau.org